

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Zemaníkovej a členiek senátu Mgr. Ľubomíry Kúdelovej a JUDr. Evy Hudobovej v právnej veci navrhovateľa: **JUDr. R.N.**, N.M.B., X., B., správca konkurznej podstaty úpadcu D.B., a.s., v konkurze, F.n.X, B., IČO:X, právne zastúpený JUDr. S.R., advokátka, N.M.B., X., B., proti odporcovi: **M., a.s.**, R. X., T.T., IČO:X., právne zastúpený Mgr. R.U., advokát, V.X, B., **o určenie neplatnosti právneho úkonu**, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 16 Cbi 65/04-207 zo dňa 11. decembra 2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 16 Cbi 65/04-207 zo dňa 11. decembra 2006 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č.k. 16 Cbi 65/04-207 zo dňa 11.12.2006 rozhodol tak, že návrh zamietol a navrhovateľa zaviazal zaplatiť odporcovi na účet jeho právneho zástupcu trovy konania.

V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že navrhovateľ sa návrhom na začatie konania doručeným dňa 27.9.2004 domáhal určenia, že Dohoda o urovnaní zo dňa

19.4.2002 uzatvorená medzi navrhovateľom a odporcom je neplatná a zároveň sa domáhal určenia platnosti právnych úkonov, konkrétne „Úverovej zmluvy č. LD 0023100116 zo dňa 22.8.2002, Dohody o uplatnení vyplňovacieho práva k blanco zmenke bez protestu zo dňa 22.8.2002, Zmluvy č. 83/27-00 (ZN o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam zo dňa 22.8.2000, Zmluvy č. 85/27-00 ZPP o zabezpečovacom prevode práva k hnutel'nému majetku zo dňa 22.8.2000, všetkých uzatvorených medzi navrhovateľom a odporcom, Zmluvy č. 86 27-00/ZN o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok zo dňa 22.8.2004 uzatvorenej medzi navrhovateľom v 1. rade a spoločnosťou A., a.s. uznanie dlhu vo forme notárskej zápisnice zo dňa 22.8.2000. Konštatoval, že návrh je podaný s odkazom na ustanovenie § 80 písmeno c/ O.s.p. a že naliehavý právny záujem navrhovateľ vidí v tom, že bez rozhodnutia vo veci sa správca konkurznej podstaty voči odporcovi nemôže domáhať plnenia rozdielu medzi pohľadávkou a zostatkom, ktorý zostal po uzatvorení dohody. Za nesporné označil, že predchádzajúci správcovia konkurznej podstaty úpadcu uzatvárali v zmysle ustanovenia § 14 ods. 1 písmeno a/ Zákona o konkurze a vyrovnaní Dohodu o urovnaní s odporcom. Prvostupňový súd vyslovil právny názor, že navrhovateľ nepreukázal relevantným spôsobom naliehavý právny záujem na určení neplatnosti Dohody o urovnaní a rovnako naliehavý právny záujem na určení platnosti Zmluvy o zriadení záložného práva a na určení Dohody o uplatnení vyplňovacieho práva k blanco zmenke, pretože ich neplatnosť nikto nespochybňoval. V časti žalobcu, v ktorej sa navrhovateľ domáhal určenia platnosti zmluvy o zriadení záložného práva, konajúci súd uviedol, že v tejto časti nebolo možné konanie zastaviť z dôvodu existujúcej prekážky, nakoľko vo veci vedenej pod č.k. 15 Cb 104/2003 pred Okresným súdom v Martine, táto nebola predmetom konania. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že neúspešného navrhovateľa zaviazal odporcovi uhradiť trovy konania.

Proti tomuto rozhodnutiu v zákonnej lehote sa odvolal navrhovateľ, podaním doručeným súdu dňa 16.1.2007 (list v spise č. 210) a navrhol rozhodnúť v zmysle jeho petitu v návrhu na začatie konania. Citoval ustanovenie § 80c O.s.p. a konštatoval, že aj v prípade, keď je možné podať žalobu na plnenie, môže byť naliehavý právny záujem na určení a to najmä vtedy, ak sa určovacou žalobou

vytvorí pevný právny základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a predíde sa prípadným ďalším žalobám na plnenie, alebo ak žaloba na plnenie nerieši ani nemôže riešiť obsah a dosah sporného právneho vzťahu, alebo práva, keďže určovacou žalobou sa odstráni stav právnej neistoty a žalobcu ohrozenie jeho práva. Žalobca naliehavý právny záujem odôvodňuje jeho neistým právnym postavením a tým, že bez určenia neplatnosti a platnosti požadovaných úkonov je jeho právo ohrozené. Neisté právne postavenie odvodzuje tým, že bez požadovaného určenia by nebolo možné domáhať sa výkonu rozhodnutia na základe exekučného titulu zriadeného formou notárskej zápisnice zo dňa 22.8.2000, nakoľko správca konkurznej podstaty môže účinne podniknúť relevantné kroky k uplatnenému nároku z úverovej zmluvy až po právoplatnom rozhodnutí súdu o tom, že Dohoda o urovnaní je neplatná a úverová zmluva č. LD 002300116 zo dňa 22.8.2000 uzatvorená medzi žalobcom a žalovaným ako aj ďalšie požadované právne úkony sú platné. Naliehavý právny záujem na určení platnosti uvedených právnych úkonov žalobca odvodzuje faktom, že v prípade keď sa správca konkurznej podstaty domáhal na Okresnom súde v Prešove v exekučnej veci o zaplatenie z titulu uznania dlhu vo forme notárskej zápisnice, príslušný súd vyhlásil exekúciu za neprípustnú, exekúciu zastavil z dôvodu, že exekúcia bola začatá na základe exekučného titulu, ktorý zanikol podpísaním Dohody o urovnaní. V tejto súvislosti poukázal žalobca na fakt, že takéto dohody o urovnaní boli podpísané s viacerými dlžníkmi, čím došlo k zníženiu konkurznej podstaty o sumu 117 miliónov Sk. V zmysle uvedeného žalobca má naliehavý právny záujem na určení, že právny úkon „Dohoda o urovnaní uzatvorená dňa 19.4.2002 je absolútne neplatný právny úkon v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka, nakoľko táto dohoda smerovala k tomu, aby zákon dodržaný nebol. V tejto súvislosti poukázal aj na ustanovenie § 585 ods. 1 OZ, podľa ktorého ustanovenia dohodou o urovnaní môžu účastníci upraviť práva medzi nimi sporné alebo pochybné. V prípade úverovej zmluvy neexistovali okolnosti nasvedčujúce spornosť, prípadne pochybnosť práv a povinností zmluvných strán. Uzatvorením dohody o urovnaní sa žalovaný snažil iba znížiť jeho záväzok vyplývajúci z časti nesplateného úveru. Podľa žalobcu došlo uzatvorením Dohody o urovnaní jednoznačne aj k porušeniu ustanovení zákona o konkurze a vyrovnaní č. 328/1991 Zb., konkrétne § 6 ZKV ods. 1, § 8 ods. 2, podľa ktorých ustanovení správcovia

nepostupovali s odbornou starostlivosťou, keď existujúcu konkurznú podstatu, v čase vyhlásenia konkurzu znižovali. V tejto súvislosti žalobca poukázal na porušenie ustanovení § 27 ods. 1, § 27 ods. 3, § 27 ods. 8, § 27 ods. 12 ZKV, podľa ktorých Dohoda o urovnaní nemohla byť platne uzatvorená, a teda takýmto právnym úkonom došlo k obchádzaniu zákona ustanovení zákona o konkurze a vyrovnaní v zmysle § 39 OZ. Absolútnu neplatnosť žalobca odvodzuje aj tým, že absolútne neplatné sú tie právne úkony, ktoré sa priečia dobrým mravom a dohoda o urovnaní jednoznačne bola uzatvorená v rozpore s dobrými mravmi.

K odvolaniu zaujal stanovisko odporca podaním doručeným súdu 3.4.2007 a navrhol prvostupňový rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Podľa odporcu navrhovateľ nepreukázal naliehavý právny záujem na určení, nakoľko žalobca si nárok na plnenie z úverovej zmluvy už uplatňuje žalobou na zaplatenie 9.972.292,- Sk s prísl. zo dňa 27.9.2004 v inom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave pod č.k. 13 Cbi 65/2004. V tejto súvislosti odporca poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu pod sp.zn. 4 Cdo 49/2003, podľa ktorého na preukázanie naliehavého právneho záujmu je právne bezvýznamné poukázanie na to, že bez takého určenia sa nemôže domáhať nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré má žalobca získať a že o tom svedčí aj to, že v konaní žalobkyňa takýto nárok uplatnila. Práve v tejto súvislosti v konaní o vydanie bezdôvodného obohatenia je podľa Najvyššieho súdu potrebné riešiť ako predbežnú otázku platnosť namietanej dohody bez už preukazovania naliehavého právneho záujmu. Podľa odporcu v konaní, v ktorom sa navrhovateľ domáha plnenia z úverovej zmluvy je potrebné aj posúdenie Dohody o urovnaní, s ktorou otázkou sa bude potrebné v tomto konaní vysporiadať, nakoľko na absolútnu neplatnosť právneho úkonu je súd kedykoľvek povinný prihliadať a vyvodzovať dôsledky. Podľa odporcu akýkoľvek to jest aj exekučný súd prihliadne ex offo na absolútnu neplatnosť. Odporca poukazuje na skutočnosť, že určovacia žaloba je predovšetkým žalobou preventívnou a naliehavý oprávnený záujem na určení neexistuje v prípade, keď existenciu alebo neexistenciu právneho vzťahu môže súd určiť v konaní o plnenie. Fakt, že sám navrhovateľ odvodzuje tým, že sa mieni domáhať jeho práva na plnenie, vylučuje jeho naliehavý právny záujem na určení platnosti a neplatnosti právnych úkonov.

V časti, kde sa navrhovateľ domáha určenia platnosti Úverovej zmluvy a Zabezpečovacích zmlúv podľa odporcu žalobca nemôže naliehavý právny záujem na určení preukázať, nakoľko neplatnosť týmto právnych úkonov nikto nespochybňoval. Odporca poukázal ďalej na existenciu prekážky rozsúdenej veci, ktorú preukáže nie je možné odstrániť, nakoľko v konaní vedenom na Okresnom súde Martin bolo právoplatne rozhodnuté, že bolo určené, že záložné právo k nehnuteľnostiam, ktoré zabezpečovalo splnenie pohľadávky odporcom voči spoločnosti D.B., a.s. úpadcovi zaniklo a to z dôvodu, že došlo k zániku hlavného zabezpečovacieho záväzku jeho splnením.

Najvyšší súd Slovenskej republiky prejednal vec podľa ustanovenia § 212 O.s.p., § 214 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolaniu vyhovel.

Predmetom odvolania je posúdiť správnosť rozhodnutia, ktorým prvostupňový súd zamietol návrh na začatie konania vo veci určenia neplatnosti Dohody o urovaní uzavretej medzi navrhovateľom a odporcom zo dňa 19.4.2002 a zároveň zamietol návrh na určenie platnosti úverovej zmluvy č. LD 0023100116 zo dňa 22.8.2002, Dohody o uplatnení vyplňovacieho práva k bianco zmenke bez protestu zo dňa 22.8.2002, zmluvy č. 86/27-00-ZN o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok zo dňa 22.8.2004, uznanie dlhu vo forme notárskej zápisnice zo dňa 22.8.2000.

Základnou otázkou pre posúdenie dôvodnosti odvolania žalobcu je posúdiť, či konajúci súd rozhodol v súlade s právnymi predpismi, keď návrh na začatie konania v celom rozsahu zamietol z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu.

Z predložených dokladov nie je sporné, že dohodu o urovaní, ktorá riešila záväzok z úverovej zmluvy v spojení so záložnou zmluvou a uznaním záväzku žalovaného z úverovej zmluvy uzavrel za úpadcu ustanovený správca konkurznej podstaty súdom, ktorý následne funkcie správcu konkurznej podstaty bol zbavený. Prvou otázkou je, či novoustanovený správca konkurznej podstaty môže preukázať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti právnych úkonov, vykonaných

bývalým správcom konkurznej podstaty, z dôvodu, že podľa jeho právneho názoru, ide o úkony, ktoré znevýhodnili úpadcu a znížili výšku konkurznej podstaty.

Ustanovenie § 8 ods. 5 ZKV hovorí, kedy môže súd funkcie správcu konkurznej podstaty zbaviť a že účinky doteraz vykonaných úkonov zostávajú zachované a zbavením funkcie nezaniká správcova zodpovednosť podľa odseku 2/ citovaného zákona za čas výkonu funkcie.

Podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom, alebo účelom odporuje zákonu, alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom. Absolútne neplatný právny úkon, je právny úkon, ktorý nie je dovolený. O takúto nedovolenosť a teda absolútnu neplatnosť právneho úkonu ide vtedy, ak svojím obsahom, alebo účelom odporuje zákonu, alebo zákon obchádza. Obchádzanie zákona obsahom alebo účelom urobeného právneho úkonu spravidla znamená, že právny úkon neodporuje síce výslovnému zneniu ustanovenia, avšak svojimi dôsledkami sleduje ten cieľ, aby zákon dodržaný nebol. Zo zákona o konkurze a vyrovnaní nie je zrejmé, že by novoustanovený správca konkurznej podstaty nemohol preukázať naliehavý právny záujem na určení absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorý bol urobený v čase, keď funkciu správcu konkurznej podstaty vykonával iný správca súdom predtým určený.

Z ustanovenia § 80 písmeno c/ O.s.p. vyplýva, že návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah, alebo právo je, alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Zo zdôvodnenia napadnutého rozhodnutia, podľa ktorého žalobca nepreukázal naliehavý právny záujem na určení neplatnosti „Dohody o urovnaní“ a platnosti úkonov špecifikovaných v návrhu na začatie konania, nie je úplne zrejmé, na základe čoho prvostupňový súd k takémuto záveru dospel. Konštatovanie, že v zásade je naliehavý právny záujem daný v prípade, keď sa nemožno domáhať priamo plnenia, je v konkrétnom prípade nepriliehavé, nakoľko v danom prípade cieľom správcu nie je v budúcnosti sa domáhať plnenia, ale zamedzenie zníženiu konkurznej podstaty. Správca konkurznej podstaty má osobitné postavenie účastníka konania, pre ktorého zo zákona

o konkurze a vyrovnání vyplývajú rôzne povinnosti a jednou zo základných povinností pri výkone funkcie správcu konkurznej podstaty je postupovať s odbornou starostlivosťou, teda s takou starostlivosťou, aby bola zabezpečená čo najvyššie konkurzná podstata úpadcu za účelom najvyššieho uspokojenia konkurzných veriteľov. Nesporné je, že „Dohoda o urovnaní“, ktorej určenia neplatnosti sa žalobca predmetným návrhom na začatie konania s odkazom na ustanovenie § 80 písmeno c/ O.s.p. domáha, je dohoda pojednávajúca v konečnom dôsledku o výške konkurznej podstaty úpadcu. S poukazom na ustanovenie § 8 ods. 2 Zákona o konkurze a vyrovnaní č. 328/1991 Zb. je práve úlohou správcu konkurznej podstaty pri zabezpečení výkonu správcu konkurznej podstaty, teda aj zabezpečení najväčšej výšky konkurznej podstaty postupovať s odbornou starostlivosťou. S odkazom na uvedené, odvolací súd sa nestotožnil so záverom prvostupňového súdu, že žalobca v danom prípade naliehavý právny záujem na určení neplatnosti „Dohody o urovnaní“ nepreukázal.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe uvedených dôvodov dospel k záveru, že prvostupňový súd pochybil, keď žalobu v celom rozsahu zamietol, z dôvodu nepreukázania naliehavého právneho záujmu, a preto prvostupňové rozhodnutie podľa § 221 ods. 1 O.s.p. zrušil a vec vrátil na nové konanie. V ďalšom konaní pri skúmaní dôvodnosti návrhu na začatie konania vo veci určenia neplatnosti „Dohody o urovnaní“ bude potrebné vychádzať z právneho názoru, že žalobca na tomto určení naliehavý právny záujem preukázal a následne skúmať, či „Dohoda o urovnaní“ je z hľadiska obsahu s poukazom na ustanovenie § 39 Občianskeho zákonníka v spojení s ustanovením § 27 Zákona o konkurze a vyrovnaní platná, alebo neplatná. Dohoda o urovnaní, i keď nie je jednoznačnou dohodou pri speňažení majetku úpadcu, ale v podstate obsahove je zásahom do výšky majetku úpadcu, ktorý majetok bol v danom prípade predmetnou dohodou jednoznačne podstatne znížený o nespornú pohľadávku úpadcu voči dlžníkovi, a teda sa speňaženia majetku jednoznačne týka. Z uvedeného dôvodu bude potrebné pri posudzovaní neplatnosti Dohody o urovnaní skúmať splnenie podmienok uvedených v ustanovení § 27 Zákona o konkurze a vyrovnaní.

Čo sa týka návrhu na začatie konania vo veci určenia platnosti právnych úkonov, úverovej zmluvy č. LD 9933400093 zo dňa 30.11.1999 uzavretej medzi žalobcom a žalovaným a zmluvy č. 196/57-ZN o zriadení záložného práva na nehnuteľný majetok uzavretej dňa 30.11.1999 medzi žalobcom a žalovaným, odvolací súd sa stotožnil s vysloveným názorom, že keďže ide o platné právne úkony, ktorých platnosť doposiaľ spochybňovaná nebola, žalobca v tomto prípade naliehavý právny záujem nepreukázal. O trovách odvolacieho konania bude rozhodnuté v novom konaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave dňa 29. januára 2008

JUDr. Jana Zemaníková, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: